

IOK/40/2022

6.6.2022

Viite: Lausuntopyynnön diaarinumero: D6L56D3-22

Asia: Ihmisoikeuskeskuksen lausunto kansallisesta raportista - YK:n ihmisoikeusneuvoston yleismaailmallisen määräaikaistarkastelun (UPR) neljäs tarkastelukierros

1. Miten edellisen UPR-tarkastelun suositusten täytäntöönpano on onnistunut ja mitä täytäntöönpanotoimia olisi hyvä raportissa tuoda esille?

Ihmisoikeuskeskus kansallisen ihmisoikeusinstituution edustajana on antanut 31.3.2022 rinnakkaisraportin Suomen UPR-tarkastelua varten. Raportissaan keskus antaa useita suosituksia perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen vahvistamiseksi Suomessa, kiinnittäen huomiota sekä Suomen edellisessä UPR-tarkastelussa saamiin suosituksiin että sellaisiin teemoihin, joista Suomi ei ole aikaisemmin saanut suosituksia. Ihmisoikeuskeskuksen rinnakkaisraportti on luettavissa täällä: <https://www.ihmisoikeuskeskus.fi/uutiset/suomi-yk-n-ihmisoikeustarkastelussa-3/>.

2. Mitkä ovat sellaisia yleisempiä ihmisoikeuksiin liittyviä teemoja, joissa Suomi on onnistunut tai jotka kaipaavat lisähuomiota?

Luonnoksessa Suomen kansalliseksi raportiksi käsitellään valmistelussa olevaa lakia sukupuolen oikeudelliseksi vahvistamiseksi. Raportissa todetaan, että sterilisaatiovaatimus, johon liittyen Suomi sai viime UPR-kierroksella useita suosituksia, poistuu uuden lain myötä. Ihmisoikeuskeskus pitää perusteltuna, että raportissa tuotaisiin lyhyesti esille myös muita sukupuolen oikeudelliseen vahvistamiseen liittyviä kysymyksiä. Uuden lain valmistelun yhteydessä on käyty erityisesti keskustelua täysi-ikäisyyden edellytyksestä, mitä useat toimijat ovat

esittäneet arvioitavaksi tarkemmin.

3. Vapaamuotoiset kommentit (esimerkiksi raporttiluonnoksesta)

Raporttiluonnoksen sivulla 9 käsitellään kansallista ihmisoikeusinstituutiota. Ihmisoikeuskeskus esittää kappaleeseen seuraavia muotoiluja:

- ”The Human Rights Centre, its Human Rights Delegation and the Parliamentary Ombudsman together form the Finnish National Human Rights Institution (NHRI)”. Raporttiluonnokseen on oikeusasiamiehen kohdalla kirjattu ”Office of the Parliamentary Ombudsman”. Perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen valvonta on osoitettu oikeusasiamiehelle, ei oikeusasiamiehen kanslialle, johon myös Ihmisoikeuskeskus hallinnollisesti kuuluu.
- Kappaleessa olisi lisäksi perusteltua mainita, että kansalliselle ihmisoikeusinstituutiolle osoitetut määrärahat sijaitsevat eduskunnan pääluokassa, mutta omassa luvussaan.
- Kappaleessa todetaan kansallisen ihmisoikeusinstituution budjetista seuraavaa: ”The budget allocated to the National Human Rights Institution has increased from 6 201 000 euros in 2017 to 7 145 000 euros in 2020, which included six new staff members (two for the Human Rights Centre and four for the Office of the Parliamentary Ombudsman). In 2021, the budget was increased to 7 517 000 euros.” Ihmisoikeuskeskuksen ja eduskunnan oikeusasiamiehen lakisääteiset tehtävät ovat erilaiset, minkä vuoksi kappaleessa olisi hyvä eritellä kummallekin osoitetut rahamääräiset resurssit, myös vuodelle 2022, mikäli raportin mitta sen sallii. Ihmisoikeuskeskuksen tehtävänä on seurata ja edistää perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista sekä lisätä eri toimijoiden välistä yhteistyötä ja tiedonvaihtoa. Eduskunnan oikeusasiamies valvoo laillisuutta ja perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista pääasiassa käsittelemällä kanteluita ja toteuttamalla tarkastuksia.

Sirpa Rautio
Johtaja

Elina Hakala
Asiantuntija